

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Konstfack

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete gymnasieskolan i undervisningsämnet **bild**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarytbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarytbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se del 1. Redogör i del 1 för ämneslärarytbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Här redogörs för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarytbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarytbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarna utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Kompetensen hos de lärare som huvudsakligen arbetar i utbildningen framgår av bifogad lärartabell. Utöver de lärare som anges i tabellen anlitas gästlärare med specialistkompetenser, för att undervisa i begränsad utsträckning. De specialistkompetenser som tillförs på detta sätt kommenteras och exemplifieras nedan. Det som främst gäller UVK och VFU redovisas i självvärderingens del 1.

Kärnan i lärarlaget inom bild omfattar för närvarande tre lektorstjänster och en adjunktstjänst. En person är disputerad. Samma person har – i likhet med en av de övriga i bildlärarlaget – ett pågående och aktivt konstnärskap. Flertalet av institutionens medie- och designlärare med specialkompetens inom fotografi, film, animation, design och inredningsarkitektur undervisar även i bildkurserna. Därtill anlitas ett flertal gästlärare med specialkompetenser som behövs för kortare moment i kurserna. Flertalet av lärarna i bild har en bildlärarexamen samt yrkeserfarenhet från området. I kursen *BILD - Självtändigt arbete* får bildämnet förstärkning av andra disputerade lärare vid institutionen som fungerar som handledare i uppsatsarbetet. På motsvarande sätt förstärks bildämnet i denna kurs med gestaltningshandledare som handleder studenterna i de gestaltande aspekterna av det självständiga arbetet.

Flera av lärarna har bredd vad gäller kompetens, utbildningsbakgrund och undervisningserfarenhet vilket främjar den ämnesmässiga bredd som utbildningens tre ämneskombinationer innebär.

Forskning och kompetensutveckling

Läroutbildningen på Konstfack anordnas i nära anslutning till en levande forskningsmiljö. Lektorer och professorer har 20 procent arbetstid avsatt för forskning och kompetensutveckling. Därtill har professorerna ett internt forskningsanslag som finansierar ytterligare 20 procent forskningstid. Lektorer och professorer har motsvarande 20 procent arbetstid avsatt för forskning och kompetensutveckling. Därtill har professorerna ett internt forskningsanslag som finansierar ytterligare 20 procent forskningstid. En av professorerna arbetar därutöver 20 procent med Konstfacks forskningsledning – tillsammans med vicerektor och övriga forskningsledare – för att utveckla Konstfacks forskningsmiljö. Utöver andelen tid för forskning och utvecklingsarbete i tjänsten finns även möjlighet för forskarutbildad personal att söka interna medel för forskning, motsvarande ytterligare 20 procent av heltid under ett år. Adjunkter har 10 procent av arbetstiden avsatt för forskning/kompetensutveckling.

Kompetensutvecklingstiden planeras i samråd med prefekten och kan innebära kompetensutveckling för den enskilde läraren, arbetslaget, hela kollegiet eller hela Konstfack. Kompetensutvecklingen anknyter till identifierade utvecklingsområden, till exempel att stärka lärarnas ämneskompetens. Som ett led i kompetensutvecklingen för all personal inom läroutbildningen och på initiativ av lärarlaget inom UVK, påbörjades HT2018 ett utvecklingsarbete på temat *Bedöma, värdera och betygsätta* som kommer att

pågå även under VT2019. Konstfacks utbildnings- och forskningsadministrativa avdelning (UFA) ansvarar för annan typ av kompetensutvecklingstillfällen, i form av introduktionsdagar för nyanställda gällande högskolejuridik, likabehandlingsfrågor, etc. Konstfacks utbildnings- och forskningsadministrativa avdelning (UFA) ansvarar för annan typ av kompetensutvecklingstillfällen, i form av introduktionsdagar för nyanställda gällande högskolejuridik, likabehandlingsfrågor etc.

Antalet disputerade anställda vid institutionen har ökat den senaste femårsperioden. Forskargruppens storlek ses dock fortsatt som ett utvecklingsområde, varför institutionen arbetar målinriktat för att anställa fler disputerade lärare. För att vidareutveckla forskningsmiljön på Konstfack på övergripande nivå, utlystes fyra doktorandtjänster i slutet av VT2018. En av tjänsterna är riktad mot Bild- och slöjdpedagogik och kommer att vara tillsatt i början av VT2019. Utöver detta har institutionen beviljats medel från Vetenskapsrådet för att – i samarbete med HDK i Göteborg och institutionerna HSD och DSV vid Stockholms universitet – inrätta en nationell forskarskola i Bild- och slöjdpedagogik. Sammantaget innebär detta att ett ökande antal forskarstuderande kommer knytas till institutionen och därigenom berika forskningsmiljön.

Anställningsformer

Konstfack har sedan slutet av 1990-talet tillämpat tidsbegränsade anställningar för lärare; enligt HF, 4 kap, 10 §. Det innebär utmaningar för lärarutbildningen avseende kontinuitet, särskilt med avseende på möjligheten att konkurrera om personal med lärosäten som erbjuder tillsvidareanställning. Problematiken har uppmärksamats och de två senaste anställda lektorerna med koppling till UVK har erhållit tillsvidareanställning. En av professorerna är tillsvidareanställd.

Pensionsavgångar och andra förändringar

För en institution av IBIS storlek² innebär plötsliga förändringar i personalstyrkan utmaningar för verksamheten. Som en åtgärd för detta finns rutiner för hur sådana situationer hanteras. Föräldraledigheter och andra kortare tjänstledigheter hanteras genom en kombination av utlysta vikariat och utökning av arbetstid för befintlig personal. Vid pensionsavgångar påbörjas planeringen av nyrekryteringar minst ett år före pensionstiden. Inom en tvåårsperiod kommer två av lektorerna som främst arbetar inom bild att gå i pension. Planeringsarbete för rekryteringar gällande dessa kompetenser kommer att påbörjas i *Programrådet för lärarutbildning*³ under VT2019.

Special- och yrkeskompetens

Utbildningens ämnesmässiga bredd ställer krav på en repertoar av kompetenser och erfarenheter hos lärarna. Varje kurs planeras och genomförs av ett lärarlag med två till fyra lärare med specialistkompetenser inom sina respektive områden (till exempel teori respektive gestaltning). Tidigare översikter som gjorts inom ramen för internt utvecklingsarbete har visat behov av att utöka befintliga kompetenser med specialkompetenser som hämtas utifrån. Som exempel anlitas innevarande år konstnärer (som även har bildlärarexamen och är yrkesverksamma som lärare) i kursen *Bild: Yta och illusion*. Ett annat exempel är en lärare med doktorsexamen i filmvetenskap som återkommande undervisar i narration och rörlig bild inom ramen för ämnet bild.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras här.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras här.

² Se avsnittet *Beskrivning*

³ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Konstfack som helhet

Konstfack är Sveriges största konst- och designhögskola med utbildningar på kandidat- och masternivå med olika inriktningar inom konst, design- och konsthantverksyrken samt lärarutbildning. Forskarutbildning bedrivs framför allt i samverkan med KTH inom ramen för programmet *Konst, teknik, design* (KTD). Konstfack har välutrustade verkstäder som svarar mot lärosätets olika utbildningar. Arbetet i verkstäderna vägleds av personal med specialistkompetens.

Såväl lärare som studenter rekryteras internationellt till flertalet av Konstfacks utbildningar som vilar på konstnärlig grund. Lärosätet har därför en internationell prägel med möjligheter till möten över sociala och kulturella gränser. Här finns etablerade samarbeten med andra utbildningar och forskningsmiljöer såväl nationellt som internationellt. Den omedelbara närheten till utställningar, öppna föreläsningar, verkstäder, samt studenter och lärare från skolans andra utbildningar erbjuder näring, intryck och stimulans till lärarutbildningen.

Konstfacks bibliotek är ett forskningsbibliotek med ett stort utbud av konstnärliga och vetenskapliga databaser, facklitteratur, tidskrifter, arkivmaterial samt ett videotek. Biblioteket erbjuder handledning och skraddarsydda kurser; bland annat databassökning för uppsatsarbete och forskningsprojekt. Samtliga studenter har schemalagd biblioteksundervisning tre gånger under sin utbildning. Vid dessa tillfällen ges introduktioner kring arbete med forskningsdatabaser, sökmetoder och källkritik. Under HT2018 öppnades *Studieverkstaden* i anslutning till biblioteket, med möjligheter till stöd i akademiskt skrivande.

Forskningen på Konstfack är organiserad i för närvarande fyra institutionsöverskridande, tematiska forskningsinriktningar som relaterar till utbildningarnas huvudområden. Alla forskningsinriktningar omfattar projekt på både konstnärlig och vetenskaplig grund. Närheten mellan vetenskapliga och konstnärliga praktiker erbjuder möjligheter att utmana/ompröva traditioner och förhållningssätt.

Lärarutbildningen

På IBIS bedrivs forskning med olika inriktning samlad inom forskningsområdet *Visuella kulturer och lärande*. Institutionens disputerade lärare representerar en bredd av såväl forskningsområden som teoretiska och metodologiska inriktningar och förhållningssätt.⁴ Här möts exempelvis praktikinära och professionsorienterade forskningsansatser⁵ med historiskt orienterade perspektiv, genusforskning,

⁴ Se bilagan *Lärartabell*

⁵ Flera forskare på IBIS arbetar med sådan forskning som direkt kopplar till läraryrkets praktik, till exempel inom Stockholm Teaching & Learning

posthumanistisk pedagogikforskning och multimodalt orienterad forskning kring didaktisk design. Som exempel på pågående forskning deltar en av institutionens lektorer i forskningsprojektet *Yrkeskunnande i praktiken*, som leds av Skolverket och institutionen HSD vid Stockholms universitet. Navet i forskningsmiljön på IBIS är ett forskningsseminarium där institutionens forskande lärare löpande presenterar pågående projekt och diskuterar aktuella forskningsrelaterade frågor. Forskningsseminariet kan samtidigt utvecklas för att ännu mer fungera som arena för gemensamma forskningsaktiviteter. För närvarande pågår därför ett arbete med att formulera ett verksamhetsnära forskningsprojekt som syftar till att undersöka relationen mellan teori och praktik i den egna lärarutbildningen, bland annat genom att även engagera studenter och på så sätt samtidigt ytterligare stärka utbildningens vetenskapliga förankring.

Institutionens forskarutbildade medarbetare har anknytning även till andra forskningsmiljöer och nätverk, både nationellt och internationellt. Utöver deltagande i forskningsprojekt, forskningsorienterade nätverk, och seminarier deltar professorerna i handledning av doktorander i dessa forskningsmiljöer. Flera personer är engagerade i redaktionellt arbete med vetenskapliga tidskrifter, studielitteratur, konferenser och liknande. Eftersom institutionens forskare undervisar på utbildningens alla nivåer främjas närhet mellan forskning och utbildning, liksom att undervisningen utgår ifrån aktuell forskning och litteratur. Dessutom bjuds externa forskare in regelbundet, till exempel som gästföreläsare i kurser eller i samband med institutionens årliga FoU-dagar.⁶

Alla studenter har tillgång till Konstfacks föreläsningsserie *Friday Lectures*,⁷ med internationella föreläsare, liksom de *Högre seminarierna* där bland annat Konstfacks doktorander presenterar sin forskning. *Konstfack Research Week* som hålls varje år engagerar flera av institutionens lärare. Masterstudenter, doktorander och lärarutbildningens sistaårsstudenter förväntas delta aktivt vid de workshops och seminarier som anordnas under denna vecka. Olika typer av forskningsorienterade övningar och uppgifter genomförs i samtliga av lärarutbildningens kurser – både i ämnesinriktningarna och i kurserna kring den utbildningsvetenskapliga kärnan. Som exempel återges här några rader ur beskrivningen av en uppgift i kursen *UVK – Leda, lära och utveckla*.⁸

”Syftet med denna del av kursen är att se möjligheter i olika vetenskapliga metoder. [...] Utforma en tänkt undersökningsidé med syfte och preciserade frågeställningar. Diskutera undersökningsidén med utgångspunkt i tre olika metoder för insamling av empiri. Använd tidigare erfarenheter från fältet, VFU-erfarenheter eller annan pedagogisk erfarenhet, tidigare forskning, artiklar, avhandlingar eller resultat från den nationella utvärderingen i Bild (<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3496>).” Ytterligare exempel på forskningsorienterade delar i utbildningen ges i samband med beskrivningarna av arbetet kring de olika examensmålen.

De VFU-skolor som tar emot studenter i den verksamhetsförlagda delen av utbildningen utgör en väsentlig del av utbildningsmiljöns infrastruktur. Handledarna vid VFU-skolorna välkomnas att delta i fortbildningskurser, inbjuds till seminarier, öppna föreläsningar, utställningar med mera. Riktade möten hålls mellan lärare på institutionen och lärare från VFU-skolor. Studenterna uppmuntras att återknyta till sina VFU-erfarenheter i det självständiga arbetet.

Studies, (STLS), som är en plattform för undervisningsutvecklande ämnesdidaktisk forskning.

⁶ FoU-dagarna har ett uppehåll läsåret HT2018/VT2019 på grund av fokus på intern kompetensutveckling inom bedömning och betygsättning.

⁷ *Friday Lectures* är en öppen, tematisk föreläsningsserie. Temat HT2018 är Homo Futurus.

⁸ Läses av studenter antagna HT2015 och tidigare.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Utbildningsmiljön är gemensam för 7-9 och gymnasieskolan när det gäller UVK, VFU och ämnet bild.

Specifikt för gymnasieskolan

Utbildningsmiljön är gemensam för 7-9 och gymnasieskolan när det gäller UVK, VFU och ämnet bild.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i årskurs 7–9** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl överblick över ämnesstudiernas huvudområde som fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i gymnasieskolan** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Inriktningarnas kurser i ämnet bild tillsammans med framförallt två av UVK-kurserna bidrar till måluppfyllelsen av mål 1 vilket framgår i den målmatris som återges på nästa sida. I de två UVK-kurserna använder studenterna sina ämneskunskaper inom visuell/materiell gestaltning för att bearbeta och reflektera över de frågeställningar som UVK-kurserna berör. Studenterna erfar därmed att deras ämneskunskaper kan användas och tillämpas bortom arbetssätt som traditionellt förknippas med frågeställningar inom UVK. Något som bidrar till att fördjupa studenternas kunskap och förståelse för vad ämnet bild kan vara och göra.

En beskrivning av hur målet uppnås ges här genom lärandemålsexempel och en kortare presentation av bildkurserna. Beskrivningen av hur målet uppnås analyseras därefter med mer utförliga exempel från programmets första och sista bildkurs.

Bildkurserna har varierade examinationsformer. Gestaltungsstudierna examineras ofta kontinuerligt om arbetet är av kortare workshop- eller övningskaraktär. Slutarbeten examineras i visuella, muntliga och skriftliga former där olika modeller för opponent- och respondentförfaranden tillämpas.

Alla bildkurser innehåller också studier i teori med olika inriktningar inom områdena bild, konst, design eller narration. Teoriundervisningen anknyter till aktuell forskning och den aktuella kursens huvudsakliga innehåll.

Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- omsätta idéer, undersöka och tillämpa olika metoder och tekniker för illusoriskt rumslig och tvådimensionell gestaltning (Bild: Yta och illusion)
- tillämpa huvuddrag och begrepp inom bild- och designteori (Bild: Materiell kultur)
- berätta med rörlig bild, animation och serier (Bild: Narration)
- kritiskt granska och kontextualisera konstnärliga arbeten (Bild: Fördjupning i bild)

	Årskurs 7-9	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4	Mål 5	Mål 6	Gymnasiet	Mål 1	Mål 2	Mål 3	Mål 4	Mål 5	Mål 6
Årskurs 1	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp		x		x		x	Bild: Visuellt kommunikation 7,5 hp (av 15 hp)	x	x	x	x	x	x
	Bild: Visuellt kommunikation 15 hp	x	x	x	x	x	x	UVK: Skola och samhälle I 7,5 hp		x		x		x
	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp		x				x	VFU I 7,5 hp			x	x	x	x
	Bild: Yta och illusion 15 hp	x			x	x		Bild: Visuellt kommunikation 7,5 hp (av 15 hp)	x	x	x	x	x	x
	VFU I 7,5 hp			x	x	x	x	UVK: Skola och samhälle II 7,5 hp		x				x
	UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp		x			x	x	UVK: Delaktighet och inkludering 7,5 hp		x				x
Årskurs 2	Slöjd 30 hp	-	-	-	-	-	-	Bild: Narration 7,5 hp	x			x	x	x
	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp		x		x	x	x	Bild: Materiell kultur 7,5 hp	x			x	x	x
	VFU II 7,5 hp			x	x	x	x	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp	x			x	x	
	Slöjd 15 hp	-	-	-	-	-	-	Media/Design 30 hp	-	-	-	-	-	-
Årskurs 3	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp		x	x	x		x	UVK: Bedöma och värdera 7,5 hp		x		x	x	x
	Slöjd 15 hp	-	-	-	-	-	-	VFU II 7,5 hp		x	x	x	x	x
	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp	x	x	x			x	Media/Design 15 hp	-	-	-	-	-	-
	Bild: Rumslig gestaltning 15 hp	x			x	x		Media/Design 30 hp	-	-	-	-	-	-
	Bild: Materiell kultur 7,5 hp	x			x	x	x							
Årskurs 4	Bild: Narration 7,5 hp	x			x	x	x							
	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	UVK: Skola och samhälle III 7,5 hp		x	x	x		x
	VFU III 15 hp			x	x	x	x	Media/Design 15 hp	-	-	-	-	-	-
	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x	UVK: Didaktik och forskningsmetodik 7,5 hp	x	x	x			x
	Slöjd 30 hp (inkl. 15 hp självständigt arbete)	-	-	-	-	-	-	UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x
Årskurs 5								VFU III 15 hp			x	x	x	x
								UVK: Utveckla och leda 7,5 hp (av 15)	x	x	x	x	x	x
	Bild: Fördjupning 15 hp	x			x	x		Bild: Konst-, kultur- och idéhistoria 7,5 hp	x	x				
	Bild: Självständigt arbete 15 hp	x	x	x	x			Bild: Konstnärlig forskn. och utv. arb. 7,5 hp	x	x	x	x	x	
								Bild: Fördjupning 15 hp	x			x	x	
								Bild: Självständigt arbete 30 hp	x	x	x	x		

Figur 1 Målmatris för av UKÄ utvalda examensmål. Gäller studenter antagna HT2016 och senare

Presentation av inriktningarnas gemensamma bildkurser

Bredden representeras framförallt av de fem bildkurser som bedrivs på grundnivå.

Visuell kommunikation, 15 hp beskrivs nedan.

Yta och illusion, 15 hp. Fokus i kursen är det som kan kommuniceras och problematiseras med olika metoder på papper, duk, utskrifter, skärm och via projektion (teckning, trycktekniker, måleri, fotografi, digital bildbearbetning). Kursen har tematiska utgångspunkter som undersöks, bearbetas och processas i de olika medierna.

Rumslig gestaltning, 15 hp. I kursen undersöker och problematiserar studenterna samtida frågeställningar och konstnärliga arbetsätt kopplade till såväl det lilla objektet som till den rumsliga installationen. Studenterna prövar principer och strategier för avbildande och idébaserad gestaltning, till exempel i uttryck som performance.

Narration, 7,5 hp. Kursen omfattar berättande i och med rörlig bild, animation och serier, genrer och

dramaturgi. Studenterna utforskar olika berättargenrer genom att pröva varierande uttryck och format i relation till berättelsers innehåll och syfte. Konventioner och normer för hur berättelser kan konstrueras framträder genom görandet och blir möjliga att diskutera och bearbeta i serier och rörlig bild.

Materiell kultur, 7,5 hp. Kursens huvudsakliga innehåll är estetik och funktion i produkter, reklam och innovationer. Hållbarhetsaspekter betonas genom att relationen mellan konsumtion och en hållbar framtid problematiseras. Studenterna arbetar med flera uttrycksformer, metoder och material med teman som retorik i reklam, redesign och framtidens miljö.

Gemensamt för båda inriktningarna när det gäller de ämnesfördjupande kunskaperna är kurserna Bild: *Fördjupning i bild*, 15 hp, samt Bild: *Självständigt arbete* om 15 respektive 30 hp.⁹ Inriktningen mot gymnasieskolan omfattar ytterligare två fördjupande kurser som beskrivs under det som är specifikt för gymnasieskolan.

Fördjupning i bild, 15 hp. I denna nya kurs¹⁰ ligger fokus på samtidskonstens gestaltande processer och teorier. Nyckelord är *inventering*, *invitation*, *appropriering* och *installation*. Kursen erbjuder också möjlighet till fördjupade studier i de hantverksmässiga, digitala, virtuella och rumsliga medier som tagits upp på grundnivå.

Självständigt arbete beskrivs nedan.

Visuell kommunikation

Visuell kommunikation är grundläggande för människans förståelse av sig själv och sin omvärld. Därför är också kursen *Visuell kommunikation* den första bildkurs som studenterna möter i utbildningen. Förståelse för och medvetenhet om hur synsätt, värderingar och normer kan framträda/kommuniceras genom bilder och andra visuella uttryck, är i fokus under kursen.

Under kursens första del introduceras studenterna i digital bildbehandling och redigering av still- och rörlig bild samt webbpublicering. Detta varvas med föreläsningar kring teorier, begrepp och metoder på vetenskaplig grund för analys av visuellt material. Även didaktiska frågor berörs, som till exempel vikten av överenskommelser i det pedagogiska rummet, eller varför och hur en kan arbeta med visuell kultur och kommunikation i skolan. Studenterna påbörjar därmed utvecklandet av en gemensam erfarenhetsbas/referensram för den fortsatta utbildningen. Under dessa inledande veckor examineras lärandemålen kontinuerligt i samband med att kortare övningar, workshops och uppgifter redovisas.

Under kursens andra del väljer studenterna fenomen inom fältet för visuell kultur och kommunikation som de vill undersöka i projektgrupper. Som verktyg för undersökningarna används visuell gestaltning och andra metoder hämtade från kursens workshops, föreläsningar och litteratur. Studenterna prövar olika positioner i relation till de fenomen som undersöks och uppmärksammar frågor som, *vem formulerar vad, för vem, hur och varför*.

Handledningssamtal för projektgrupperna är obligatoriska och studenterna får möjlighet att tillsammans med lärarna pröva och reflektera över idéer, vägval och gestaltungsformer under arbetets gång. Handledningssamtalen har olika fokus som: *frågeställning*, *avgränsning* och *gruppkontrakt*, *undersökningsmetod*, *litteratur* samt *kommunikation/presentation av undersökningen*.

Kursens samtliga lärandemål sammanförs i det undersökande projektarbetet vilket upptar ungefär halva kurs tiden. Projektarbetet redovisas muntligt och visuellt inför resten av klassen samt även i skriftlig form. Arbetet examineras med ett opponent- och respondentförfarande där bland annat studenternas förmåga att kommunicera och diskutera sitt projektarbete bedöms.

⁹ För studenter antagna 2016 och senare.

¹⁰ För studenter antagna 2016 och senare.

Självständigt arbete

I kursen *Bild: Självständigt arbete*¹¹ genomförs en undersökning med hjälp av teoretiska och gestaltande teorier och metoder, kring ett område med relevans för ämnet bild. Gestaltningens arbete ses som en integrerad del av det självständiga arbetet. Studenterna arbetar med visuella/gestaltande metoder och undersöker det valda området med hjälp av dessa tillsammans med vetenskapliga metoder.

Kursen som helhet pekar mot examensmålet, men särskilt de lärandemål som gäller förmågan att:

- formulera ett syfte och en frågeställning med relevans för ämnet bild
- kritiskt och systematiskt analysera, bedöma och hantera frågeställningar och forskningsresultat inom det bildpedagogiska området

Förutom att betona förmågan att *självständigt* planera, genomföra och sammanställa en undersökning fokuseras behovet av perspektivmedvetenhet i studentens förhållningssätt i arbetsstationer och handledning, särskilt i samband med analys och tolkning. Studenterna uppmuntras att ta avstamp i erfarenhetsbaserade pedagogiska frågeställningar där den tidigare VFU-skolan kan fungera som en resurs för fältstudier. På så vis stärks kopplingen till studentens framtida läraruppslag. Kursen examineras med skriftlig uppsats och offentliggjord visuell gestaltning vilka granskas genom ett opponent- och respondentförfarande under ett offentligt seminarium. Studenternas självständiga arbeten ska på ett tydligt sätt knyta an till bildläraryrket. I vissa fall blir inte kopplingen tillräckligt stark. Det är därför institutionens intention att i samarbete med VFU-skolorna, särskilt de med flera handledare, höja andelen av praktiska självständiga arbeten.

Förändringar

Det omfattande utvecklingsarbete som genomfördes 2015¹² ledde till flera förbättringar med koppling till detta examensmål. Det har bland annat resulterat i ökad likvärdighet mellan inriktningarna avseende bildkursernas struktur och innehåll. Detta för att utbildningen bättre ska svara mot likheterna i de behörigheter studenterna får efter examen och samtidigt tydligt visa på den ytterligare fördjupning som görs mot gymnasiet. Båda inriktningarna har fått en ny kurs: *Fördjupning i bild* 15 hp. Kursen har för gymnasieinriktningen ersatt en bildkurs som tangerade mycket UVK-innehåll. För inriktningen mot 7-9 har en omläggning av självständigt arbete möjliggjort plats för en fördjupningskurs. I kursen får studenterna möjlighet att fördjupa sig i konstnärliga processer.

År 2016 infördes ett handledarkollegium för de handledare¹³ som handleder studenterna i det självständiga arbetet. Syftet var att alla handledare, såväl teori- som gestaltningshandledare, skulle arbeta utifrån en samsyn kring vad som förväntas av ett självständigt arbete på IBIS för att kunna agera mer samspelt och tydligt i handledningen av studenterna. Arbetet med att etablera ett starkt handledarkollegium är en fortgående utmaning som en följd av att det skapas nya handledarkonstellationer varje termin. Samtidigt lär de olika handledarna känna varandras arbetsmetoder över tid vilket sannolikt leder till att studenterna får tydligare råd och mer samstämmig handledning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

För studenter antagna HT2016 och senare skrivs inom inriktningen två självständiga arbeten, ett i slöjd om 15 hp och ett i bild om 15 hp. De studenter som innevarande läsår skriver självständiga arbeten antogs HT14 och deras arbeten omfattar 30 hp i bild. Därför beskrivs och analyseras det självständiga arbetet under det som är gemensamt för årskurs 7-9 och gymnasieskolan.

¹¹ Kursen BILD - Självständigt arbete 30 hp som läses av studenter antagna HT2015 och tidigare

¹² Se avsnittet *Beskrivning i självvärderingens del 1*.

¹³ Varje student handleds av en gestaltningsslärare och en teorislärare.

Specifikt för gymnasieskolan

Inriktningen mot arbete i gymnasieskolan omfattar två ämnesfördjupande kurser som inte läses inom inriktningen mot årskurs 7-9, detta för att säkerställa väsentligt fördjupade kunskaper inom bildområdet tillsammans med fördjupade kunskaper i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Konst-, kultur- och idéhistoria, 7,5 hp. Här fördjupas och systematiseras teori och historia som har berörts i tidigare kurser. Det huvudsakliga kursinnehållet behandlar konstens kultur- och idéhistoria, samtida konst- och kulturuttryck samt konsternas medier, offentlighet och publik.

Konstnärlig forskning och utvecklingsarbete, 7,5 hp. I denna kurs undersöker studenterna konstnärliga processer och kunskapers framträdandeformer. Studenterna arbetar parallellt med att praktiskt pröva olika former av konstnärliga processer och att skriva ett teoretiskt arbete där de pedagogiska möjligheterna i den konstnärliga processen lyfts fram. Arbetet kan med fördel ses som ett led i att formulera en undersökningsidé inför det självständiga arbetet.

Självständigt arbete, 30 hp Eftersom ett självständigt arbete på lärarutbildningen skiljer sig från examensarbeten på andra utbildningar vid Konstfack, har det varit en utmaning att hitta former för offentliggörande där lärarprofessionen och arbetets pedagogiska grund fokuseras. Detta gäller särskilt för studenter som läser mot gymnasieskolan eftersom de hittills har ställt ut på Konstfacks vårutställning tillsammans med Konstfacks övriga program. Vid vårutställningen 2017 arrangerade gymnasielärarstudenterna ett för allmänheten öppet pedagogiskt symposium som ett komplement till utställningen.

Ämnet bild på gymnasiet rymmer en bredd inom visuell kultur. Ämneskombinationerna, bild/media och bild/design¹⁴, som Konstfacks lärarutbildning erbjuder, förstärker måluppfyllelsen för mål 1.

¹⁴ Se avsnittet *Beskrivning* i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Ämnes- och ämnesdidaktiska studier kompletterar UVK-kurserna för att bidra till måluppfyllelsen av examensmål 2 redan från första terminen. Vetenskapsteori och forskningsmetod finns som stråk genom hela utbildningen.¹⁵ Studenterna får därmed möjlighet att i flertalet kurser pröva och inta ett aktivt förhållningssätt till de teorier och metoder som presenteras. I samtliga kurser ingår arbetsformer, uppgifter, examinationsformer, innehållsmässiga teman och kurslitteratur som på olika sätt bidrar till studenternas möjligheter att successivt tillägna sig fördjupade kunskaper och förståelse inom det område som berörs av det aktuella examensmålet.

Inom utbildningen diskuteras och bearbetas litteraturen i form av seminarier som tar utgångspunkt i frågor och reflektioner som studenterna förberett under sin läsning. De får därmed möjlighet att ta del av hur andra har läst, förstått och förhållit sig till de texter som står i fokus. Denna seminarieform löper som en röd tråd genom utbildningens olika kurser.

Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- *arbeta reflekterande med en konstnärlig process* (Bild: Konstnärlig forskning och utvecklingsarbete)
- *formulera ett syfte och en frågeställning med relevans för ämnet bild* (Bild: Självständigt arbete)
- *genomföra en undersökning med vetenskapliga och gestaltande metoder* (Bild: Självständigt arbete)

Denna självvärderingsdel innehåller en kortare beskrivning av hur den första kursen i bild bidrar till måluppfyllelsen. Det självständiga arbetet är också av stor betydelse för måluppfyllelsen och beskrivs för *Mål 1*. I självvärderingens del 1 beskrivs den huvudsakliga måluppfyllelsen genom UVK och VFU.

¹⁵ Se målmatrisen under *Mål 1*.

Den första kursen i bild, *Visuell kommunikation*, 15 hp, ges första terminen på utbildningen och beskrivs utförligt för *Mål 1*. I kursen växlas arbete med bildproduktion i olika former med introducerande föreläsningar kring vetenskapliga teorier och metoder för analys av visuella material, med betoning på dess kommunikativa funktioner. Studenterna arbetar i grupper med övningar där de provar att tillämpa olika teorier i analys av bilder från olika visuella sammanhang (till exempel läromedelsillustrationer). Utifrån dessa erfarenheter sker samtal i helklass kring olika aspekter av vad det innebär att göra en analys och varför förmågan att använda teorier och att identifiera olika perspektiv i en analys är betydelsefull – till exempel som blivande lärare, som individ i samhället och utifrån demokratiska aspekter. I kursen ingår litteratur som introducerar olika aktuella teorier inom det specifika området och den vetenskaps-teoretiska grund som dessa vilar på.

Basen av teoretiska begrepp och vetenskapliga metoder som grundläggs under den första årskursen är en starkt bidragande faktor till måluppfyllelsen av detta mål. De utforskande arbetssätt som fortsättningsvis används i flertalet kurser stärker kopplingen mellan teori, forskning och läraryrket vilket motiverar studenterna att se forskning som en del av sin framtida yrkespraktik. Institutionen genomför regelbundet översyn över hur och i vilka kurser de vetenskapsteoretiska och forskningsmetodologiska perspektiven tas upp liksom över behandlingen av relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Denna översyn sker dels genom respektive ämnesområdes arbetslags systematiska arbete med kursöversyn. På en annan nivå sker den genom programrådets¹⁶ kursplaneberedning där programmet som helhet alltid beaktas.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

En av åtgärderna i det programutvecklingsarbete¹⁷ som genomfördes 2015 var att strukturera om bild- och slöjdkurserna för att möjliggöra en fördjupningskurs i bild. Denna omstrukturering innebär i praktiken bland annat att det självständiga arbetet i bild har minskats i poängomfattning från 30 till 15 hp för studenter antagna från och med HT2016, samtidigt som ett självständigt arbete i slöjd om 15 hp har tillkommit. Utvecklingsarbetet har utgått ifrån att säkerställa att de båda kurserna tillsammans skapar förutsättningar för studenterna att få fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Likaså att studenterna efter genomförd utbildning kan visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

¹⁶ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

¹⁷ Se avsnittet *Beskrivning i självvärderingens del 1*.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Måluppfyllelsen för mål 3 bearbetas genom hela utbildningen, från den första bildkursen, genom UVK-kurserna, VFU-kurserna och till det avslutande självständiga arbetet.¹⁸ Forskning kopplas till erfarenheter från VFU för att studenterna ska utveckla förmågor att – som färdiga lärare – kunna driva utvecklingsarbete i klassrum och pedagogisk verksamhet. I flertalet kurser ingår kritiskt granskande moment och/eller integrering med VFU-erfarenheter.

Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- *identifiera sitt behov av kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet (Bild: Rumslig gestaltning)*
- *kritiskt och systematiskt analysera, bedöma och hantera frågeställningar och forskningsresultat inom det bildpedagogiska området (Bild: Självständigt arbete)*

Kursernas upplägg och genomförande bidrar till att studenterna lär sig arbeta systematiskt. Studenterna prövar olika metoder för reflektion liksom att samla in och analysera material på ett metodiskt sätt. Ett exempel är kopplingen till forskningsmetoder som finns redan i de första kurserna i årskurs 1.¹⁹ Ett annat exempel är användandet av pedagogisk dokumentation,²⁰ bedömningsmatriser och täta handledarkontakter på VFU. I denna självvärderingsdel ges korta exempel på hur två bildkurser bidrar till måluppfyllelsen. Den huvudsakliga måluppfyllelsen genom UVK och VFU beskrivs i självvärderingens del 1.

Redan i den första bildkursen i årskurs 1, *Bild: Visuell kommunikation*, 15 hp, etableras utforskande arbetsätt som återkommer och utvecklas i senare kurser. Genom bildkursen *Självständigt arbete* tränar och visar studenten fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera

¹⁸ Se målmatrisen under *Mål 1*.

¹⁹ Se *Mål 2*.

²⁰ Metod för att följa upp, utvärdera, och utveckla pedagogisk verksamhet.

över erfarenheter och forskningsresultat och därigenom bidra till yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnet i sig såväl som undervisning i ämnet. Kurserna beskrivs utförligt under examensmål 1.

Fördelen med en sammanhållen²¹ utbildning är att den underlättar och möjliggör att samlas kring utbildningsövergripande frågor och samarbeten. Det programutvecklingsarbete som startade 2015 förstärkte detta genom att identifiera, tydliggöra och stärka de olika ämnesområdenas och kursernas möjligheter att samverka för att uppfylla examensmålen. Det resulterade bland annat i en tidig introduktion av utforskande arbetssätt, översyn av målbeskrivningar och tydlig progression i VFU-kursernas lärandemål och genomförande.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras för detta mål.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

²¹ Se avsnittet *Beskrivning* i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Måluppfyllelsen för mål 4 uppnås genom en samverkan mellan kurser i bild, UVK och VFU.²² I flertalet kurser finns lärandemål som behandlar tillämpningen av didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik.

Studenterna ska efter utbildningen bland annat ha förmåga att:

- *formulera konkreta undervisningsinnehåll* (Bild: Yta och illusion)
- *diskutera metoder för undervisning om och med bildberättande* (Bild: Narration)
- *planera och formulera undervisningsstrategier inom rumslig gestaltning* (Bild: Rumslig gestaltning)
- *formulera relevanta kunskapsmål samt att tillämpa och kommunicera kunskapskrav* (VFU II)

Samtliga bildkurser på grundnivå och avancerad nivå omfattas av ämnesdidaktik på olika sätt. Under första terminen introduceras bildämnets historia och de skilda ämnestraditioner som verkat parallellt och växelvis mer än hundra år bakåt i tiden. Här görs också studier av styrdokument för grundskola och gymnasium, samt av hur ämneskursplaner kan tolkas och översättas till konkret undervisning. Ämnesdidaktiken behandlas också i olika workshops som tydliggör hur bildundervisning kan formuleras som kunskapsmål, problematiseras och organiseras, samt hur olika metoder för tolkning och bildsamtal kan utformas i klassrummet.

Inom ramen för ämnesdidaktiska moment studeras förutsättningar för undervisning och lärandeprocesser och hur de integreras med varandra för att en – för eleverna i skolan - relevant undervisning ska kunna utformas. Studenterna får vid flera tillfällen i utbildningen formulera sig kring arbetsområden i bild, till exempel i form av pedagogiska planeringar där synliggörandet av förmågor i termer av konkreta

²² Se målmatriken under *Mål 1*.

kunskapsmål är centralt. Examinationerna i ämnesdidaktik sker genom inlämning av utförliga pedagogiska planeringar, gruppvisa demonstrationer av hur lektioner kan planeras och genom deltagande i seminarier.

I alla VFU-kurser genomförs ett VFU-besök med trepartssamtal. VFU-besöket från högskolan och trepartssamtalet är av central betydelse för att kunna säkerställa måluppfyllelsen av mål 4. Vid besöket får högskoleläraren ökad kännedom om studentens interaktion och kommunikation med eleverna, hur ämneskunskaperna behandlas och kommuniceras i undervisningssituationen samt hur samverkan mellan student och handledare fungerar.

Efter den sista VFU-kursen lämnar studenten en mer omfattande skriftlig redogörelse för sin syn på sig själv som blivande lärare i den kommande yrkesutövningen samt för de väsentliga perspektiven och kunskapskvaliteterna i ämnet bild. Källorna till betraktelsen är studentens erfarenheter från alla VFU-kurser tillsammans med den högskoleförlagda utbildning studenten hittills genomfört. Till detta dokument läggs också en redogörelse för ett arbetsområde där studenten varit aktiv lärare, i vilket de konkreta kunskapsmålen ska ingå tillsammans med undervisningsinnehållet samt en kortfattad beskrivning av upplägg. Därutöver väljer studenten ut och presenterar tre elevarbeten som bedöms vara ett A-arbete, ett C-arbete och ett E-arbete samt hur formativ återkoppling kan bidra till elevernas kunskapsutveckling.

Utöver den undervisning som genomförs under VFU-perioderna används inom lärarutbildningen redovisningsformen SUS – *Student Undervisar Student*; vilket innebär att studenter prövar att problematisera, formulera och presentera den aktuella kursens kunskaper som ett undervisningsmoment för sina medstudenter. En variant av SUS är att studenterna utformar *flipped classrooms*; digitala presentationer som tydliggör ämnesstoff och tillgängliggörs före lektion. I alla dessa former granskas uppläggets tydlighet, aktualitet och grad av utmaning. SUS har visat sig ha en mycket gynnsam effekt på studenternas beredskap att anta läraruppdraget. Studenterna uppvisar successivt en större säkerhet – i att hålla lektioner inför grupper – ju längre in i utbildningen de kommer. En variant av SUS är SUE – *Studenter Undervisar Elever*. En gymnasieklass bjuds in till Konstfack och studenterna genomför undervisning i institutionens lokaler. På så sätt stärks studenternas didaktiska kompetens ytterligare.

Fördelarna med att hela utbildningen ges vid samma institution märks tydligt när det gäller möjligheterna att – på ett varierat sätt – planera och organisera utbildningen för uppfyllelse av detta mål. Ett exempel på detta kan ses i en kursbeskrivning²³ för kursen *Bild: Visuell kommunikation HT2018*; ”Vi fortsätter under denna kurs det arbete ni påbörjade kring lärprocesser och lärmiljö under Skola och samhälle I, och ni kommer att känna igen vissa delar som till exempel grupparbeteskontraktet.”

*Programrådet för lärarutbildning*²⁴ samordnar lärarutbildningen vid Konstfack. Varje lärararbetslag har också schemalagda möten varje termin där fokus ligger på kurs- och ämnesutveckling. Därutöver schemaläggs möten med årskurslag, där de olika kursledarna möts med avsikten att öka samarbetet och samverkan mellan kurser och ämnesområden. Årskurslagen har det senaste läsåret arbetat med en inventering och kartläggning av vilka begrepp, arbets- och examinationsformer som studenterna möter i respektive årskurs. Förutom att synliggöra studenternas resa genom utbildningen har detta arbete bidragit till att förstärka det kollegiala samarbetet avseende ämnesutveckling.

Ett exempel på en åtgärd, baserat på kursutvärderingsresultat, med relevans för detta examensmål gäller bildkursen *Narration*, där fokus på det ämnesdidaktiska perspektivet riktat mot studenternas framtida lärarpraktik har ökat. Utdrag ur kursbeskrivningen för kursen HT2018: ”Utifrån de synpunkter som framkommit i tidigare kursutvärderingar har vi valt att fokusera på serieteckning, rörlig bild och animation, samt didaktiska konkretiseringar av dessa berättande medier. Vi lägger särskilt fokus på det ämnesdidaktiska perspektivet riktat mot framtida lärarpraktik.”

Genom att förändra utformningen och innehållet i den skriftliga examinationsuppgiften har studenternas

²³ En kursbeskrivning innehåller kursens studieanvisningar.

²⁴ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

synpunkter påverkat det ämnesdidaktiska perspektivet i kursen. I kursbeskrivningen för HT2018 återfinns följande formuleringar: *”Det didaktiska perspektivet är ständigt närvarande i kursen och betonas särskilt vid flera återkommande inslag samt i den skriftliga inlämningsuppgiften där du, inom ramen för kursinnehållet och med blick mot framtida läraryrket, konkretiserar ett undervisningsupplägg. Där resonerar du kring kopplingar mellan narration och lärande, samt reflekterar över hur du som lärare tillsammans med eleverna vill arbeta med berättande medier och andra narrativa processer.”*

Utvärderingar överlag visar att studenterna förväntar sig en hög grad av ämnesdidaktiskt innehåll i ämneskurserna.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget som specifikt gäller grundskolans årskurs 7-9 exemplifieras för detta mål.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget som specifikt gäller gymnasieskolan exemplifieras för detta mål.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

- 5. Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Uppfyllelsen av examensmål 5 säkerställs genom VFU-kurserna i samverkan med ämnesstudier och kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Måluppfyllelsen beskrivs i självvärderingens del 1.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Måluppfyllelsen beskrivs i del 1.

Specifikt för gymnasieskolan

Måluppfyllelsen beskrivs i del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 1.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

På Konstfacks lärarutbildning behandlas jämställdhetsperspektivet som en aspekt av inkluderings- och intersektionalitetsfrågor. Perspektivet integreras i hela utbildningen och behandlas kontinuerligt och systematiskt på olika nivåer.

Kurser och undervisning

Jämställdhetsperspektivet, eller det mer omfattande intersektionalitetsperspektivet, beaktas alltid vid utvecklingen av kurser och undervisnings- och examinationsformer. Intersektionalitetsperspektivet möjliggör förståelse för hur komplexa maktstrukturer samverkar. Därför används detta perspektiv genomgående för att synliggöra olika diskrimineringsgrunder.

I kursinnehåll och lärandemål är perspektivet mest framträdande i UVK-kurserna. Lärandemål som pekar mot jämställdhet är framförallt mål som gäller skolans demokratiska uppdrag. Exempelvis ska studenterna ha förmåga att:

- *reflektera kring intersektionalitet i pedagogiska situationer* (UVK: Skola och samhälle II)
- *beskriva och diskutera historiska och samtida förståelser av funktionsnedsättning, normativitet och funktionshinder i skola och undervisning* (UVK: Delaktighet och inkludering)
- *analysera, värdera och kommunicera skolans demokratiska uppdrag avseende människosyn, samhällssyn, kunskapssyn och kommunikativa strategier* (UVK: Skola och samhälle III)
- *utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt främjar elevers delaktighet, lärande och utveckling* (VFU III)²⁵

Intersektionalitetsbegreppet introduceras i *Skola och samhälle II*, även om det grundläggs redan i *Skola och samhälle I* genom betoning på genus, klass och etnicitet i framförallt kurslitteraturen.

Ur kursbeskrivningen för *Skola och samhälle II*:²⁶

”Vi prövar olika strategier och diskuterar hur normer kan skapa ledning, gemenskap och delaktighet, såväl som diskriminering och utsatthet. [...] Övningarna berör lärandemålen *reflektera kring intersektionalitet i pedagogiska situationer* samt *diskutera och ta ställning till egna och andras handlingar och värderingar med utgångspunkt i läroplanens mål, värdegrund och kunskapssyn.*”

²⁵ För studenter antagna HT2016 och senare. Kursen ges för första gången läsåret HT2019/VT2020.

²⁶ VT2018

Progressionen inom jämställdhetsperspektivet säkerställs framförallt genom den successiva fördjupning som sker genom de tre kurserna *Skola och samhälle I, II och III* tillsammans med progressionen inom VFU-kurserna gällande det demokratiska ledarskapet som synliggörs genom tre lärandemålexempel. Studenterna ska bland annat ha förmåga att:

- reflektera över hur ett demokratiskt och kommunikativt ledarskap kan förverkligas (VFU I)
- kommunicera och förankra skolans värdegrund och de grundläggande demokratiska värderingarna (VFU II)
- utveckla lärandemiljöer som på ett demokratiskt sätt främjar elevers delaktighet, lärande och utveckling (VFU III)

Som synliggörs i exemplen är jämställdhet ur perspektivet jämlikhet mellan män och kvinnor integrerat i det intersektionella perspektivet. Därmed lyfts även frågor om jämställdhet och inkludering till exempel avseende sexuell identitet, etnicitet och funktionalitet, vilket efterfrågas av studenterna.

Kurslitteratur

Kurslitteraturen bereds i *Programrådet för lärarutbildning*.²⁷ En sammanställning och en jämställdhetsanalys av all kurslitteratur i hela utbildningen görs varje termin för att kunna få en helhetsbild och vidta åtgärder terminsvis, med hela utbildningen som grund. Läsåret HT2017/VT2018 var 49 procent av kurslitteraturen skriven av män och 41 procent av kvinnor. Resterande 10 procent består av titlar skrivna av minst en man och en kvinna tillsammans. När det gäller kurslitteraturen vidtas därför inga särskilda åtgärder för tillfället avseende jämställdhetsperspektivet.

Utöver denna analys revideras kontinuerligt kurslitteratur och annat lärandematerial utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Utvärderingar

Fram till och med hösten 2016²⁸ ställdes frågan *Har läraren lyckats arbeta könsmedvetet? (litteratur, undervisning, examination)* i samtliga kursutvärderingar. Generellt har lärarutbildningen alltid fått bra resultat inom detta jämställdhetsområde på kursutvärderingarna.

Exempel på en studentkommentar: "Eftersom kursen till stor del handlade om medvetenhet kring normer och strukturer så har det helt klart varit ett lyckat arbete med att arbeta könsmedvetet."²⁹

Från och med VT2018 behandlas jämställdhetsperspektivet i stället i årligt återkommande programutvärderingar. I programutvärderingen 2018 fick studenterna i årskurs 4 bland annat ta ställning till påståendet *Genom utbildningen har jag förberetts tillräckligt för att kunna undervisa och bemöta elever oavsett kön / könsidentitet / könsuttryck*. Resultatet visar att studenterna anser sig vara väl förberedda inför detta. Däremot efterfrågas mer innehåll i utbildningen avseende inkludering kopplat till etnicitet och kulturell identitet. Arbetslaget inom UVK arbetar därför med att tydliggöra detta inom ramen för befintliga kurser.

Den senaste terminen har studenter efterfrågat litteratur och material som tydligare problematiserar en binär könsuppdelning. Frågan tas vidare till programrådet där förslag på uppdaterade kursplaner och litteraturlistor diskuteras och föreslås prefekten för beslut.

²⁷ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

²⁸ Konstfacks kursutvärderingsmallar arbetades om centralt och i samband med detta togs frågan bort. Tanken bakom denna förändring var bland annat att jämställdhetsperspektivet rör hela programmet och därför i stället kontrolleras på programnivå.

²⁹ Kursutvärdering HT2016 Skola och samhälle I

Representation

Sammansättningen av ledamöterna i programrådet görs utifrån kompetensområde, men också med beaktande av kön. Båda studentrepresentanterna är för närvarande kvinnor medan en av två yrkeslivsrepresentanter är man. Två av fem lärarrepresentanter är män.

En utmaning för lärarutbildningarna på Konstfack är snedfördelningen av män och kvinnor bland studenterna.³⁰ En nybörjarenkät genomfördes HT2018 för att se hur lärarstudenterna fått information om utbildningen. Enkäten visade att studenter främst kände till utbildningen genom vänner och bekanta som själva gått utbildningen. Ett utvecklingsarbete blir därför att se över hur informationsspridningen genom exempelvis annonser kan utvecklas för att nå bredare grupper.

När det gäller lärarsammansättningen har lärarutbildningen arbetat aktivt vid rekryteringar för att få en så jämn könsfördelning som möjligt och arbetet kommer att fortgå genom alla framtida rekryteringar. Fortfarande är det en överrepresentation av kvinnliga lärare totalt sett.³¹

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

³⁰ 2017 var 92 procent av de registrerade studenterna kvinnor på inriktningen mot grundskolans årskurs 7-9. Motsvarande siffra för inriktningen mot gymnasieskolan var 81 procent.

³¹ Se bilagan *Lärartabell*.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Systematisk uppföljning, kvalitetsutveckling och återkoppling

Utbildningen följs regelbundet och systematiskt upp. Uppföljningen beskrivs här utifrån kursnivå, programnivå och lärosätetsnivå där varje nivå omfattar hur resultaten omsätts och återkopplas till relevanta intressenter.

Uppföljning på kursnivå sker framförallt genom kursutvärderingar. Varje kurs utvärderas digitalt vid kursslut. Samtliga kursutvärderingar består av samma frågor för att lättare kunna göra jämförelser mellan program, årskurser, kurser och kurstillfällen. För vissa kurser ställs även kompletterande frågor för att fånga upp kursspecifika synpunkter. Detta gäller särskilt VFU-kurserna där utvärderingarna bland annat innehåller frågor om handledning och trepartssamtal.

Läroarbetsutbildningens arbete kring kursutvärderingar sker i fyra steg efter att en kurs har utvärderats:

- 1) Kursledaren gör en analys av studenternas svar i en lärarutvärdering där eventuella ändringar föreslås. Alla utvärderingsrapporter görs tillgängliga för personalen i en servermapp.
- 2) Kursutvärderingsrapport *utan* fritextsvar publiceras på Konstfacks intranät så att studenterna kan ta del av den.
- 3) Kursutvärderingsrapporter *med* fritextsvar analyseras och sammanfattas fyra gånger per läsår av läroarbetsutbildningens administrativa studierektor. Dessa rapporter tillsammans med analyser och lärarutvärderingar diskuteras sedan i institutionens prefektråd.³² Prefektrådets protokoll publiceras på Konstfacks intranät så att personal och studenter kan ta del av dem. Varje gång ett protokoll publiceras skickas också mail ut till studenter och personal för att säkerställa att informationen når fram.
- 4) Vid kursplanering är det kursledarens ansvar att se till att föregående kursutvärderingsresultat³³ beaktas vid arbetslagets planering av kursen och att eventuella förbättringar kommuniceras till den nya kullen studenter.

³² Prefektrådet beskrivs utförligt under avsnittet *Studentperspektiv*.

³³ Studentutvärdering, föregående lärarutvärdering och prefektrådets synpunkter.

Trots att utvärderingarna oftast schemaläggs varierar svarsfrekvensen mellan 50 och 70 procent. En ökning av svarsfrekvensen är önskvärd och utgör ett utvecklingsområde under de kommande läsåren.

På programnivå sker systematisk uppföljning på flera olika sätt där *Programrådet för lärarutbildning*³⁴ har en central roll. Rådet består, utöver ordföranden, av nio ledamöter; fem lärarrepresentanter som representerar varsitt område inom lärarutbildningen, två studentrepresentanter och två yrkeslivsrepresentanter varav en alumn. Programrådet sammanträder fem gånger per läsår och avhandlar och bereder kontinuerligt samtliga kursplaner och litteraturlistor som används i inriktningarna. En gång per termin sammanställer programrådet all aktuell kurslitteratur och den sammanställning som görs i januari innehåller även hela läsårets samlade kurslitteratur inom respektive inriktning. Sammanställningen kan sorteras på olika sätt och används till exempel för att få syn på återkommande litteratur, utvecklingsområden och för bättre samverkan mellan kurser, ämnen och årskurser när det gäller användning av litteraturen.

Sedan VT2018 genomförs en programutvärdering i årskurs 4 för att få en studentåterkoppling på programnivå. Denna utvärdering utgör en grund för programrådets arbete med programutveckling tillsammans med både kursutvärderingar och den alumnenkät som genomförs vartannat år av SCB på uppdrag av Lärarutbildningskonventet. Den systematiska uppföljningen på programnivå är inbyggd i programrådets årsplan.

Exempel ur årsplanen:

- *Analys av föregående läsår med utgångspunkt i kursutvärderingar och programutvärderingar* (septembermötet)
- *Föreslå kvalitetsutvecklande åtgärder baserat på utvärderingsanalyserna* (septembermötet)
- *Beredning av kursplaner (program) för nästkommande läsår* (februarimötet)
- *Fokus: Kvalitetsutveckling och analys av läsåret* (junimötet)

Återkoppling av programrådets arbete till relevanta intressenter sker främst via information från programråd till prefektråd och via mötesprotokoll.

I tillägg till programrådet innehåller Konstfacks kvalitetssystem interna programuppföljningar. En gång vart tredje år³⁵ följer *Utbildnings- och forskningsnämnden* (UFN) upp varje utbildning, såväl utbildningsprogram som fristående kurser.³⁶ Uppföljningen baseras på en förenklad självvärdering som utbildningsprogrammen gör. I samband med uppföljningen sker en dialog mellan UFN och de ansvariga för programmet (programråd och prefekt). I slutet av varje hösttermin anordnas ett seminarium där de utbildningsprogram som följts upp presenterar goda exempel från genomförande av utbildningen. Efter avslutad uppföljning lämnar UFN synpunkter och rekommendationer för fortsatt utvecklingsarbete.

Genomförande av utbildningen inom planerad studietid

Konstfacks lärarutbildning har färre avhopp än genomsnittet enligt den statistik som publicerats i *UKÄ direkt*. En anledning kan vara kravet på godkända arbetsprover för behörighet. Att genomföra arbetsprover kräver tid och arbete av de sökande vilket innebär att de som lämnar in en komplett ansökan och därefter antas är väl motiverade för studierna.

³⁴ Programrådet för lärarutbildning är ett rådgivande och beredande organ inför beslut av rektor, prefekt eller utbildnings- och forskningsnämnden i ärenden rörande lärarutbildningens innehåll, ämnesutveckling och forskning samt beslut som påverkar utbildningens och forskningens förutsättningar. Programrådet har också till uppgift att samordna lärarutbildningen. (Ur Konstfacks arbets- och beslutsordning som trädde ikraft 2016-09-01)

³⁵ Lärarutbildningen följdes senast upp 2017.

³⁶ Vart sjätte år följs utbildningen upp av externa granskare.

Två gånger per år görs en enklare genomströmningsanalys. Vid stora avvikelser i genomströmningen görs en mer omfattande kontroll av avhopporsaker och andra omständigheter genom kontakter mellan programråd och studievägledare. Studievägledaren har den direkta kontakten med de studenter som avbryter sin utbildning eller gör studieuppehåll och kan därför bidra med information på detaljnivå. Att minska avhoppet och öka genomströmningen är ett prioriterat område och programrådet har uppmärksammat att en mer formaliserad uppföljning av genomströmningen behövs för att kunna identifiera relevanta åtgärder. Som ett led i detta arbete genomförs från och med HT2018 en aktiv kartläggning av orsaker till avbrott, studieuppehåll och återkomster.

Flertalet studenter som tar studieuppehåll gör det på grund av föräldraledighet. Dessa återkommer i regel efter ett års uppehåll från utbildningen. De studenter som inte återkommer efter studieuppehåll eller avbryter utbildningen gör det av skäl som sjukdomar, fel utbildningsval och svårigheter att klara av utbildningen. Den sistnämnda anledningen har varit överrepresenterad bland de studenter som hoppar av senare i utbildningen. De underkända kursresultaten har påverkat studenternas möjligheter att klara av senare kurser. Det har också medfört en stress för studenten och svårigheter att prioritera mellan underkända kurser och aktuell kurs.

För att stödja denna grupp studenter har vissa åtgärder genomförts. En åtgärd gäller utvecklingen av förkunskapskraven i kurserna som bland annat innebär att det tydligt framgår i kursplanerna att studenten behöver ha klarat av samtliga kurser i årskurs 1 för att kunna tillgodogöra sig kunskaperna i de kurser som inleder studierna i årskurs 2. En annan åtgärd som har genomförts är att de studenter som underkänns på en kurs erbjuds ett samtal med studievägledaren för fortsatt utbildningsplanering. Ytterligare en åtgärd som vidtagits är schemalagda årskurslagsmöten ett par gånger per termin där det förutom planering även görs en enklare studentuppföljning som kommuniceras till studievägledaren. En analys av åtgärdernas effekter kommer att göras under läsåret HT2020/VT2021 i samband med att programrådet tar ställning till den orsakskartläggning som beskrivits ovan.

Studenter med funktionsvariationer har en särskild kontaktperson – en samordnare – som tillhör Konstfacks utbildnings- och forskningsadministrativa avdelning. Samordnaren kan bland annat hjälpa till med ansökan och information om extra stöd. Information om detta ges till samtliga studenter genom ett introduktionsprogram för nya studenter samt genom information från studievägledaren.

Konstfacks bibliotek fungerar som en viktig stödfunktion för alla studenter. Genom undervisning, handledning och ett pedagogiskt förhållningssätt i det dagliga arbetet stödjer biblioteket studenterna att självständigt söka, samla och kritiskt tolka information. Biblioteket medverkar även till att förmedla information om upphovsrätt och plagiering, samt om hur studenterna ska publicera sina examensarbeten i publikationsdatabasen DiVA. Studenter med läsnedsättning får tillgång till inläst litteratur via biblioteket, samt introduktioner till talböcker och program för talsyntes. Under HT2018 öppnades *Studieverkstaden* i anslutning till biblioteket, med möjligheter till stöd i akademiskt skrivande. En långsiktig stödstruktur för akademiskt skrivande är ett fortsatt utvecklingsområde.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Gemensamt för Konstfacks samtliga utbildningar är att studenterna förväntas ta en såväl aktiv som kritisk roll ifråga om den egna utbildningens innehåll och genomförande.

Inom Konstfacks lärarutbildning säkras ett kontinuerligt studentinflytande på flera sätt. Två studentrepresentanter utgör, vid sidan av lärar- och yrkeslivsrepresentanter, en central del av totalt nio ledamöter i *Programrådet för lärarutbildning*.³⁷ Utöver att avhandla och bereda samtliga kursplaner och litteraturlistor som används i inriktningarna, arbetar programrådet med kvalitetsutveckling ur ett helhetsperspektiv. Programrådet är förslagsställare till Konstfacks *Utbildnings- och forskningsnämnd*, UFN, för ändringar i utbildningen. I UFN ingår student- och doktorandrepresentanter.

Utöver programrådet finns ett prefektråd. Prefektrådet består av tio studenter (en student från varje inriktning och årskurs), prefekt, två lärare och en studievägledare. Arbetet i prefektrådet är en viktig byggsten i det fortgående arbetet för att utveckla utbildningarnas innehåll såväl som genomförande. Studenternas andel av det totala antalet ledamöter har direkt bäring för vilka frågor som lyfts upp och får genomslag vid rådets sammanträden fyra gånger per läsår. Prefektrådet bidrar till att lärarstudenterna i hög grad har möjligheter att framföra sina synpunkter och delta i utvecklingen av ämneslärarutbildningarna. Sammansättningen möjliggör fördjupande diskussioner kring kursutveckling utifrån resultaten från kursutvärderingarna som är en stående punkt på dagordningen. Prefektrådet diskuterar utvärderingsresultaten och kommenterar dessa framåtsyftande. Diskussionerna bidrar till kontakter och erfarenhetsutbyte över årskursgränserna och i längden till kursutveckling eftersom kursutvärderingarna kompletteras med information från respektive inriktning och årskurs.

Alla studenter har möjlighet att lämna individuella synpunkter anonymt genom deltagande i digitala kursutvärderingar efter varje kurs. Dessutom avslutas varje kurs med ett samtal i grupp mellan kursdeltagare och lärare kring kvaliteter och utvecklingsområden i kursen. En annan modell som tillämpas är gruppvisa diskussioner studenterna emellan som sammanfattas och överlämnas till läraren i en s.k. exit-ticket. Dessa diskussioner betonar mer studenternas egen kunskapsutveckling. Kursutvärderingarna kompletteras med en programutvärdering som genomförs i årskurs 4 varje år, som ett sätt att möjliggöra för studenterna att lämna synpunkter på utbildningen som helhet. Programutvärderingen infördes VT2018 och där behandlas studenternas funderingar kring det avslutande självständiga arbetet som genomförs i årskurs fem. Denna fråga kommer att vara återkommande även i fortsatta programutvärderingar och gör att studenterna kan lämna framåtsyftande kommentarer där förbättringarna som genomförs kommer samma studenter till del. Ett exempel på detta är önskemålet om

³⁷ Se avsnittet *Beskrivning*.

tidig information om det självständiga arbetet redan i början av höstterminen för de studenter som skriver sitt arbete under våren i årskurs fem. HT2018 innehöll därför redan terminens första UVK-kurs uppstartsinformation om det självständiga arbetet.

I alla kursutvärderingar som görs ställs frågan *Anser du att du haft möjligheter att framföra dina synpunkter på kursens upplägg under kursens gång?* som ett sätt att samla in information om hur det enskilda inflytandet upplevs i relation till varje kurs. Resultaten på denna fråga är generellt goda. Det kommer ofta kommentarer såsom *"Absolut, alla lärare har varit väldigt tillmötesgående och öppna för förslag."*³⁸ och *"Jag har haft känslan av att det gått att påverka vad som varit rimligt"*.³⁹

En ny form för lärarutvärderingar infördes under 2018 för att komplettera studenternas kursutvärderingar, med intentionen att på ännu bättre sätt ta tillvara studenternas synpunkter på kurserna. Från och med HT2018 gör kursledaren en egen utvärdering av kursen, analyserar studenternas svar och föreslår förbättringar inför nästa gång kursen ges. Detta tydliggör och formaliserar tidigare former av lärarutvärderingar där dokumentation och genomförande till viss del har saknat enhetlighet. Genom formaliseringen ges studenterna ökade möjligheter att ta del av lärarnas reflektioner efter kurserna, bland annat eftersom dessa utvärderingar kommer att publiceras på intranätet tillsammans med studentutvärderingsresultaten. Effekterna av detta arbete kommer att analyseras i programrådet under HT2019.

Bärande delar för både det formella och informella studentinflytandet är den omfattande studentrepresentationen – i de råd som gäller lärarutbildningar – tillsammans med välutvecklade strukturer för vidareutveckling utifrån fortlöpande kursutvärderingsresultat.⁴⁰

Alla utbildningar, såväl program som fristående kurser, följs upp regelbundet i enlighet med Konstfacks kvalitetssystem. Studenterna har en betydande del i utbildningsuppföljningarna som genomförs vart tredje år. Detta framgår tydligt i beskrivningen av hur utbildningsuppföljningarna ska genomföras; bland annat ska uppföljningen beredas i *Programrådet för lärarutbildning*⁴¹ där två studentrepresentanter sitter med. För lärarutbildningsuppföljningen som genomfördes 2017 användes även prefektrådets studentrepresentanter för att inhämta studenternas synpunkter och förbättringsförslag. Studenternas vidgade deltagande i dessa utbildningsuppföljningar är därmed ett exempel på hur studentinflytandet kontinuerligt har stärkts.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt exemplifieras för grundskolans årskurs 7-9.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt exemplifieras för gymnasieskolan.

³⁸ Ur kursutvärderingen för Bild: Visuell kommunikation, årskurs 1 7-9, HT2017

³⁹ Ur kursutvärderingen för Bild: Materiell kultur, årskurs 2 GY, HT2017

⁴⁰ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*

⁴¹ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Studenterna på båda inriktningarna får behörighet i bild för hela grundskolan och gymnasieskolan.

VFU-placeringarna anpassas för att svara mot den faktiska arbetsmarknad som studenterna har att förhålla sig till, vilket beskrivs vidare under det som är specifikt för gymnasieskolan. I den tredje och sista VFU-perioden tillåts och uppmuntras studenterna att göra tre till fem veckor inom annan bildpedagogisk verksamhet än skolans. Exempelvis har studenter genomfört delar av sin VFU på museum och folkhögskola. Inom VFU III erbjuds också möjlighet att genomföra tre veckor på en skola utomlands. VFU-besök med trepartssamtal sker i samtliga VFU-kurser.

Konstfack ingår i det regionala samverkansavtal som omfattar riktlinjer och administrativa system kring fördelning av VFU-platser. I samverkansavtalet framgår att lärarstudenterna ska handledas av behöriga lärare med rätt inriktning och ämne. Ambitionen är också att alla handledare ska ha genomgått handledarutbildning. För att svara mot avtalet erbjuder Konstfack i samarbete med Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH), Kungliga musikhögskolan (KMH) och Dans- och Cirkushögskolan (DOCH) en handledarutbildning om 7,5 högskolepoäng. Utbildningen ges som fristående kurs och vänder sig till verksamma, legitimerade lärare i bild, slöjd, media och design som är eller vill bli handledare. En arbetsgrupp med utbildningsansvariga från varje lärosäte arbetar kontinuerligt med utveckling och samordning av kursen. Ytterligare kompetens tas in i kursen genom interna och externa föreläsare.

Konstfacks lärarutbildning samverkar på olika sätt med andra lärosäten och aktörer, både inom Sverige och utomlands. Ett exempel på detta är det utökade samarbetet med HDK i Göteborg kring ämnesutveckling inom slöjd och bild, liksom med Aalto universitet och Aalborg universitet för masterprograminriktningen NoVA.⁴²

För att säkerställa att alumnernas erfarenheter tas tillvara är minst en av två yrkeslivsrepresentanter i *Programrådet för lärarutbildning*⁴³ en alumn. Vidare har institutionen återkommande kontakt med en lång rad alumner som fungerar som VFU-handledare. En alumnenkät där Konstfack deltar genomförs vartannat år av SCB på uppdrag av Lärarutbildningskonventet. 2019 kommer enkäten för första⁴⁴ gången skickas till ämneslärarstudenterna som har tagit examen från Konstfack. Enkäten följs upp av programrådet.

Information om utbildningens användbarhet på arbetsmarknaden inhämtas, utöver det som beskrivits ovan, också genom den programutvärdering som genomförs i årskurs 4. Här ställs frågor om hur

⁴² Masterprogrammet i Visuell kultur och lärande ges med två inriktningar varav en omfattar den internationella inriktningen NoVA.

⁴³ Se avsnittet *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

⁴⁴ Den har tidigare skickats ut till lärarstudenter antagna före HT2011.

studenterna upplever utbildningens användbarhet. En stor fördel med att vara ett litet lärosäte är att korta beslutsvägar och goda anpassningsmöjligheter till en föränderlig omvärld och arbetsmarknad möjliggörs.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Sedan tre läsår tillbaka anordnar institutionen ett så kallat *skolövertagande*, vilket innebär att studenter med inriktning mot grundskolan som genomför VFU III övertar undervisningen på egen hand under en dag medan handledarna kommer till Konstfack för information och diskussion om VFU-, utbildnings- och bedömningsfrågor. Konstfack informerar om de kurser som studenterna haft samt ger grundläggande råd om handledaruppdraget. Utvärdering av skolövertagandet har visat att det gynnar både handledarna och studenterna som då får, på egen hand, ansvara för dagens lektioner.

De goda erfarenheterna av skolövertagandet har fått till följd att det kommer att prövas i inriktningen mot gymnasieskolan under vårterminen 2019.

Specifikt för gymnasieskolan

För närvarande är arbetsmarknaden för bildlärare i grundskolan mycket god, medan det finns färre arbetstillfällen på gymnasieskolan. Alumnenkäter och andra kontakter Konstfack har med sina alumner visar att många av dessa får sitt första jobb i en grundskola och att flera också jobbar som museipedagoger, på folkhögskolor och i andra pedagogiska verksamheter.

VFU-placeringsmöjligheterna är anpassade för att svara mot den faktiska arbetsmarknad som studenterna har att förhålla sig till. Inom inriktningen mot gymnasieskolan görs därför HT2018 ett försök där studenterna genomför sin första VFU-period på en grundskola.